

הקב"ה, ולכן פירש שצריכים רחמים מתחילת השנה, וגם זה קשה דהכל צריכים רחמים מתחלת השנה, כדאמרינן (נמוסף ל"ה) ועל המדינות בו יאמר.

אבל יש לבאר אפכא מדברי מהרש"א, דאדרבא, ודאי כל גזירות האדם נגזרו טרם בואם, ובפרט בראש השנה, ואז בקל לא ישתנו, אבל בשלשה אלו אין גזרה כלל בהחלט, דבכל עת אפשר להשתנות, ולכן אין די להתפלל בתחילה על מלך טוב אלא בכל עת צריך תפלה, דבין יהיה טוב ובין יהיה רע בכל עת לבו בידו של הקב"ה, וכן בחלום, דקאמרינן (נרכומ סס) חלום דלא פשרא כאגרתא דלא איקריא, דהרי לכן מתפללין (נמפילה להטנמ מלוס) אם צריכים רפואה רפאם, וזה מרומז אף אם חלם ותחלימני, אכן בזה עדיין לא נגזרה הגזרה אלא אחר כך ותחייני על ידי גזירתך, וכן השנה, כדדרשינן בראש השנה פרק א' (דף י"ז:), תמיד עיני ה' אלקיך בה וגו' (דנריס י"א י"ב), עתים לטובה עתים לרעה, ופירש רש"י (ד"ה עמיס), פעמים שהעתים הנתונים לסוף השנה לטובה היא להקל עליה מן הפורעניות הנגזר עליה בראש השנה ופעמים שהוא לרעה לפחות מן הטובה שפסקו לה.

אמנם בשנה טובה יש לחקור אם ראש השנה בשבת אם זה סימן טוב, וכזה מצאנו ששנים שרעות ביותר ושנים שטובות ביותר היה ראש השנה בשבת, דשני שנים שנחרב בית המקדש היה ראש השנה בשבת, כמו דאיתא בירושלמי פרק ד' דתענית (ס"ו), יום שחרב בית ראשון ראש חדש אב היה, ואחד בשבת היה, ובית שני נחרב בט' באב גם כן בא' בשבת, ושניהם מוצאי שביעית היו כדאיתא בבבלי (מעניט כ"ט), ולפי זה בבית ראשון ראש חדש אב א', תמוז ו' ז', סיון ה', אייר ג' ד', ניסן ב', אדר ז' א', שבט ו', טבת ד' ה', כסלו ג', מרחשון א' ב', תשרי ז', וכן

נענה. וזהו שאמר לא מפני שזה גדול מזה אלא שזה מעביר על מדותיו, שר' עקיבא בתפילתו אבינו מלכנו לצדיקים ולבינונים העביר ישראל לפני כל מדותיו של הקב"ה, בלשון **אעביר** כל טובי על פניך (שמות ל"ג י"ט).

ולזה ישתדל האדם לעורר בתפילתו רחמים לפני הקב"ה, וידרשוהו בהמצאו (עי' ר"ה י"ח.), ועל ידי שיציל עצמו מעיון תפילה יהיה קרוב בעת שיקראוהו.

אבל לא יחשוב האדם כשעברו ראש השנה ויום הכפורים כבר נגזר הכל ואין צריך להתפלל עוד בכוונה, על פי מה שיש לפרש הפסוק ירא את ה' בני ומלך עם שונים אל תתערב (משלי כ"ד כ"א), דרבים חושבים דהחילוק בין ימים נוראים לכל השנה דבזה יש לירא הקב"ה יותר כיון דהקב"ה הוא מלך, כמו שאומרים 'המלך' הקדוש תחת 'האל', דהוא שופט אז את בני אדם, ואין הדבר כן, דבזה אינו ירא הקב"ה רק ירא את העונש, שיודע שעתה נשפט, אבל היראה היא תמידית ולא תשתנה, וזהו דקאמר ירא את ה' בני ומלך, פירוש, בכל השנה תירא אותו כמו בשעה שנקרא מלך, ועם שונים שמשנים ביראה אל תתערב.

אכן למה בכתוב ירא את ה' בני ומלך השוה המלך להקב"ה יובן עוד על פי מה דאמרינן בברכות פרק ט' (דף נ"ה.), ואמר ר' יהודה, ג' צריכים רחמים, מלך טוב ושנה טובה וחלום טוב, מלך טוב שנאמר פלגי מים לב (מלכים) [מלך וכו'] (משלי כ"א א'), שנה טובה שנאמר תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית השנה (דנריס י"א י"ב), חלום טוב שנאמר תחלימני ותחייני (ישעיה ל"ח ט"ז). רש"י (ד"ה נריס) פירש צריכים להתפלל שיבואו, שהם בידו של הקב"ה, והמהרש"א (ד"ה שלשה) תימה הרי הכל ביד

האשה למליצה טובה בצד אישה ומשפט השר נחרץ לזכותו.

ואך ימים מועטים עברו והנה גם שר אחר בעבודת המלך חטא כחטא שר הראשון וגם אותו צוה המלך להתיצב לפני השופטים שיעבור עליו המשפט, ויאמרו לו אוהביו לך נא ובקש לך איש שימליץ בעדך לפני השופטים, והשר בזכרו כי זה זמן קצר אשר גם חבריו צדק בדין צחק להם והשיב הלא גם לאשתי מכירים רבים בחצר בית המלך, גם היא תדבר טוב עלי אל המלך והשופטים וגם אני אצא נקי, אמנם השר האחרון הזה היה איש זעף וקצף ולא שמר כראוי אהבת וכבוד אשתו ובחמתו קם והכה אותה מכות אכזריות עד אשר נשאר סימני אכזריותו בחוץ לעין כל, ובכל זאת האשה הלכה עמו אל הבית דין להמליץ בעדו לפני המלך, אכן אך פתחה פיה לדבר והמלך בראותו צרבת המכה על פניה שאלה מה זה ועל מה זה, ותתחלחל האשה וענתה כך וכך כדי לבקש אמתלה לאישה, ולא הצליח בידה, ויען אחד מן העומדים שם ויאמר הלא הם הסימנים ממכות אישה האכזרי, ויתמה המלך מאד, וידבר אל האשה לאיש אשר אלה לו נעשית סניגור, הלא רק לקטיגור תוכל להגיש לפנינו, ומשפט השופטים יצא להרשיע את השר ולהענישו.

ובזה יתבאר איך ראש השנה שחל בשבת פעמים שהוא לטובתינו ופעמים שהוא סימן לרעה חס ושלו, כי ישראל שחטאו כל השנה בעלות קול השופר ביום הדין מצפים שבתקיעתנו יעורבב השטן זכות התקיעות יהיו לסניגור, וכל זה כשחל ראש השנה בחול, אבל כשחל בשבת איך ימצא לנו זכות להצדיקנו ביום הדין, אכן לזה בא השבת שהיא בת זוגה לישראל כמה דאמרו רז"ל

בבית שני שנחרב בט' באב יום א' היה ראש חדש אב ז', ולפי חשבון זה היה ראש השנה ו', אכן זה אי אפשר, כדאמרינן בראש השנה דף כ' (ע"א), דאם כן יום הכפורים חל לאחר השבת, ועל כרחק עשו שני חסרים שיהיה ראש השנה [מאוחר] יום א', (ועבור השנה על כרחק לא נוכל לאוקמא דבמוצאי שביעית אין מעברין השנה (סנהדרין י"ג)).

בשנים שיותר טובות מצינו שמחילת עון העגל היו בשנה שחל ראש השנה בשבת, וכן הקמת המשכן, (דביום ה' יצאו ישראל ממצרים כדרשינן בשבת פרק ט' (דף פ"ו)) כדכתבו התוספות במרובה דף פ"ב (ע"א ד"ה נדי) עיין שם. וכן שנה שנכנסו לארץ היה גם כן בשבת, שמשה מת בשבת ז' אדר, אם כן ראש חדש אדר יום א' והוי ראש השנה בשבת, (ועיין תוס' מנחות דף ל' (ע"א ד"ה מכאן) וכן הרא"ש פרק ערבי פסחים (סימן י"ג)).

ויובן זה במשל, שר אחד בעבודת המלך חטא, והמלך קצף עליו עד מאוד וצוה להשופטים לדונו כפי שורת הדין, וילך השר לבקש לו מליצים היותר טובים שיעמדו ^{07/08/2018} בשעת דינו, אבל המליצים שמטו להם אחד אחד ולא נשאר איש שרצה לקבל עליו המשרה הזאת באמרם כי אין לו התנצלות ואחת דתו להענש, והשר בראותו כי אין איש עומד לו בשעת דחקו ויצר לו מאוד, ויגד לאשתו את כל הדברים האלה, ותנחמהו אשתו ותאמר אליו למה פניך נופלים ומה לך פנות אל המליצים, הלא אנכי יוצאת ובאה בחצר בית המלך הפנימית וגם שם לי אוהבת קשורה בנפשי שתעמוד בעת צרתי, השקט ושמע, אנכי אדבר לך אל המלך ואל השופטים, ויהי כן כאשר אמרה, וכשהגיע יום הדין ותעמד

1. שם הקשו על דעה זו שמשה רבינו מת בשבת. עיי"ש.

אלקיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת (דברים ל"א י"ז-י"ט). ויש לדקדק למה כפל עוד ובניהם, הרי הוא בכלל והטף. ויש לומר, דאמרינן אנשים באים ללמוד ונשים לשמוע, אבל הבנים צריך להתחנך ליראה את ה' כדי שיקיימו המצוות אם יגדלו, אבל לפי זה למה הקדים למען ישמעו אחר שהקדים שהבנים באים כדי לעשות בתורת חנוך.

אוצר החכמה

ויש לפרש, דאמרינן בחגיגה דף ג' (ע"ב), תנו רבנן, מעשה ברבי יוחנן בן ברוקה ורבי אלעזר בן חסמא שהלכו להקביל את פני רבי יהושע בפקיעין, אמר להם מה חידוש בבית המדרש היום וגו', שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם אנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד ונשים באים לשמוע טף למה באים כדי להקביל שכר למביאייהם, אמר להם מרגלית טובה היתה בידכם ובקשתם לאבדה ממני, עד כאן. וקשה למה שמח מאוד בדרשה זו, ובפרט לאותן גרסאות¹ שגורסין היתה לי בידכם. ויש לבאר דכפי שמבואר בברכות דף כ"ז (ע"ג) רבי יהושע היה גורם שנתמנה רבי אלעזר בן עזריה, ולכן נעשה גם לרבי יהושע שכר ממה שדרש רבי אלעזר בן עזריה בטוב, ולזה שמח ואמר מרגלית טובה שאנכי הייתי הגורם שהיא בידכם בקשתם לאבדה ממני.

ולבן גדול גם כן שכר הנשים שמביאים בניהם לתורה וליראה, ועל כן הקדים נשים, ונותן טעם, ובניהם גם כן ישמעו בתחילה מאמותיהן ואחר כך ילמדו מאביהן אופן קיום המצוות.

בבראשית רבה (י"א ט') להיות סניגור בעדינו לפני מלך מלכי המלכים, והשבת יוצאת ובאה לפני כסא כבודו, כדכתיב ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם (שמות ל"א י"ז), ובזכות שישראל משמרים השבת כראוי הקב"ה מוחל עונותיהם, אבל כל זה דוקא כל זמן שישראל מקיימין את השבת, אבל כשאין משמרים את בת זוגם כראוי ואדרבא מחללין את כבודה רבים (בפרהסיא) איך תעשה השבת סניגור להצדיק משפטינו, הלא תעשה קטיגור.

ועל כן כשרז"ל אסרו לתקוע בשבת הוי כדי להרחיק מחילול שבת משום גזירה שמא יעבירו ד' אמות ברשות הרבים (ע"י ר"ה כ"ט), אבל מי שמחלל כל השנה את השבת בטלטול הלא אז לא לבד שלא נעשה סניגור לפנינו אלא אחרי שלא איערבב שטן שוב צריכים לדאוג לדברי רבי יצחק כל שנה שאין תוקעין בתחלתה מריעין לה בסופה.

ולבן בפרט בשנים כאלו² שראש השנה חל בשבת נתאמץ בתשובה בלי הפסק, כי המופלא ממנו בל נדע ובמכוסה ממנו בל נשאל, ומי יודע אחרית השנה אם טוב ואם רע הוא, וכבר אמרינן בראש השנה דף ט"ז (ע"ג) כל שנה שאין תוקעין לה בתחלתה מריעין לה בסופה.

ובן משה רבינו אחרי שכלה לכתוב הספר תורה ונתנה אל הכהנים בני לוי צוה לפני מותו לאמר מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה וכו', הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלקיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת, ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה את ה'

ז. בשנת תרל"ב (בה דרש רבינו דרשה זו) חל יום א' דר"ה בשבת.

ת. ע"י עיז יעקב.

חלק ב עמוד לב מאמר ריד עוללות אפרים

שופר. למינך פשטת החולכות הקדים השופרות
 וזכרותו למלכות כי דרך קניית ג' עיקרים אלו
 הוא כבוד שהם כחוצים בחוכה כי מחוך לימוד
 התורה יספין בגמול ועונש כמזוהר בזמנה
 סיפורים שזכורה כמו סיפור דוד
 המגול ויליאת מלכים וזולתם. וכשיצמין בגמול
 ועונש ומילא יבא לכלל הכרה ודיעה צמיליאת האל
 יתבדך. אך אלו מקדיעין לונור המלכות כדרך
 הקדמת נעשה לשמע כי בלתי ידיעות הקיבות
 הקודמים אלו מאמינים צמלכותו יתבדך וזהו
 החלית הכרע מתקיעות אלו.
ר"ד
 וראיתי עוד צמדש האומר
 ששופר זה יש עשרה חובות
 ועומים בו וכפי הכרע שכל " כוונות לשופר
 פסוקים של שופרות שאלו כנגד " פסוקים
 אומרים צמפלס הם כנגד " של שופרות
 טעמים אלו. טעם א לזכור
 כי זיום זה יש ב"ה על כפף מלכותו זיום
 שצדק האדם כי קודם זריאת האדם לא הייתה
 מלכותו זיום יניכר עד ר"ה. ונוהגים לחקוע
 צשופרות זיום ה"ה ומקפתם צשופרות
 וזמנחם ימי אלויו הנורך זה"ש צמפילה פסוק
 צמוללות וקול שופר הריעו לפני המלך ה' . טעם
ב ששופר זה הוא כמו הכרע שכל מי שלא יבא
 אל המלך ה' צמפוצה צימים אלו דמו צדקשו כי הם
 חק לישראל כנגד זה אומרים פסוק תקעו צשופר
 וגומר כי חק לישראל ה' . טעם ג לזכור יום
 מתן תורה שהיה בקול שופר כנגד זה אומרים וכל
 העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול
 השופר ראו את הנשמע כי אז היו משתמשים מוש
 הראות והשמע כאחד סיפך מטצע צי האדם שכל
 מוש מגבל את מצירו כמיש הכה לכני צא אלך צעב
 הענן צעצור ישמע שאם היה צא בגלוי אז היו
 מלכיו ולא היו שומעים קול הדברות כי אין מוש
 הראות והשמע משתמשים כאחד לכך נאמר הכה
 לכני צא אלך צעב הענן שלא ילכו צמכינה צעצור
 ישמע העם יחכו לכם לשמוע ומטעם זה אלו נוהגים
 להעלים עיניו בכל קראנו שמע ישראל כדי שלא
 יבחיס הראייה את השמיעה וכן קורין לקומא בני
 נהור כי כחות החושים בגמייים והשכליים מכחישי
 זה את זה צביסול רלות בגשני תחזוק הראייה
 השכלית . טעם ד לזכור דברי הנביאים ומוסריהם
 שנמשל בקול שופר שנאמר כשופר הרם קולך וגוי
 זהו כנגד פסוק ויבי קול השופר מזק מאל גשה
 ידבר וגומר הכי צדיק שדלמה מוסרי הנביא לקול
 השופר . טעם ה כדי לזכור המורכב שהיה בקול
 שופר שנאמר כי קול שופר טענה נפשי חרועת
 מלמטה זה שאמר עלה אליהם צחרועה . אליהם כמו
 למדת הדין אז עלה כמו לסילוק שכינה כמו ועלה
 הענן כמו לסילוק שכינה בזמן המורכב . טעם
ו כדי לזכור העקיה חזק לאילו של יתק

שקריב את עלמו כליל להי לעולה זה שאמר
 ותקעתם צמוללות על עלוהיכם וגומר : טעם
 ז שהשופר צא לספסילנו ולקצב חרלת יום הדין
 כמו שאמר אם יתקע שופר צעיר והעם לא יסדרו
 זה שצדק צשפרם פסוקים אלו וקול שופר מזק מאל
 ויחדר כל העם וגומר טעם ח לזכור יום הדין סגדול
 שלעמיד ויכרא ממנו שנאמר קול יום ה' מר לורם
 וגומר יום שופר מחרועה וגומר וזהו כנגד פסוק וילא
 כצדק חינו וכ' אליהם צשופר יתקע כמו לחילי שדי
 אשר נחמו צעצדי ללוו זיום הדין וזו ישמע
 הקדוש צדוך הוא אם הילכ העם צמנמשל לצשעים
 פסוע השערה ועומד על ימינם לצשנים זה שאמר
 וכלך צשפרות מימן טעם ט לזכור בגאולה שחיה
 בקול שופר זה כנגד פסוק ציום הכוה יתקע צשופר
 גדול וצאו אצדדים וגומר . טעם י לזכור יום
 תמיית המחיס שיהיה בקול שופר זהו כנגד פסוק
 כל יושדי תצל וצוכי ארץ וגומר יושדי תצל צעולם
 הזה וצוכי ארץ אלו המחיס בו . זהו טעם שופרות .
 ועשרה זכרותו לזכרות שהשגמחו יתבדך מחשפת
 צכל הנמלאים שנצדלו צשפרה מחמרות וכנגד
 המדרש האומר " דברים נקדלו מיים . חכירה נוסל
 על לשון מיים . ועשרה מלכותי יימי להמליכיהו
 על עשרה נדלים כידוע לידעים וכבוד אליהם
 סכתר דבר . ולפי שכל מה שדנמו צשופר זה יכול
 המשכיל להכריז לאזניו צכל עת וצכל טענה על כן
 מסיים צמדש שהזכרו מה ראו לונור מלכות חסילה
 כיו ועדיין אין אלו יודעין הקול מהיכן יולא ח"ל קול
 שאון מעיר קול מהיכל ה' ר"ל הכל שזה הן הקול
 היולא מהיכל ה' דהיינו התקיעות ממש הן הקול
 הכרזה היולאת מעיר קטנה מפי סופרים ומפי
 ספרים בכל אחד . וכן ציום הצנת עומד זכרון
 חרועה צמקום חרועה . וצזה כשלים דרוע זה
 צביעמחא דשמיל :

בריה שחל להיות בשבת

שבתון זכרון תרועה

עמוד לב רבי יוסף וקיס לקיס

היין מחקשין חניני
 י"ט של רחש הטנס שכל
 צצנת צמקש היו חוקשין
 צכל לא צמדניס . אמיין אי
 דבר חורס ידס צמדניס ואי
 אינו דבר חורס אף צמקש
 לא ידסה . עד דליון מחקשין עכר רב כהנא .
 אמרין הא אחא מריה דשמעתי ניקוס ונשאל קמיה
 ושאלון ליה . אמר לבו כחור אי' אומר יום חרועה
 יהיס לכם וכתח אי' אומר זכרון חרועה כי"ד יחסימו
 שני חרועים הללו צנתן שיהו צמול יום חרועה
 יהיס

חלק ב עמוד לב מאמר רמז עורלת אפרים

זא להמליך ה' עלינו כי צעלם היום הזה יש ב' על כסא קדשו ולזה לחקוע כדרך שהוקיעים צטופרות למלך צ"ו שנאמר ותקעם צטופרות ואמרתם ימי אדונינו. וכן הסבת עורה על חידוש העולם והמידות הולאה על אמדותו וזה כנגד עליאות האל יתברך ב' תורה מן השמים כבר אמרנו למעלה שהשופר יש לו עשרה כוונות ונכללם כדי לזכור יום מתן תורה שיהיה צקול שופר. וכן שניתת הסבת הוא הוראה גמורה על התורה כי מעטם זה נתנה התורה שצבת כמו שלמדו רז"ל ונוקרא זכור את יום השבת צענומו של יום הכתוב ונדבר כדליתת צמסכת שבת וצמיצור זה של יום השבת צמאמר רס"ו יתבאר צע"ה צאר היטב שמוסת יום השבת לא נתנה כי אם לתלמוד תורה כמ"ס צישסכר וירא מנוחה כי טוב וגומר וט שכמו לסבול עול תורה. א' שהשופר מורה על השגחתו יתברך לשכר ועונש לדין ולרפתים וזה מוצאר ממה שכתב הרמב"ם צשם המקיבל כי עזריאל שהשופר יש צו לדין ולממיה ההרועה והשצרים לדין ותקיעה רממיה כו'. וכן יוצן מלשון שצרים כר"ל ושצר פושעים ומכילים. ותרועה מלשון תרועם שצצט צרל. וכן השופר הוראה על יום הדין האחרון כי שם יכר עיקר הגמול והעונש כי צע"ה צאה ראינו על הרוב לדיק ודע לו רשע וטוב לו. וכן השבת הוא ה' ראה על יום שכולו שבת כמו שיתבאר

רמז

צאר היטב צדרשות יום השבת טעם שלש צמאמר ר"ע ע"ש. וויצ"ש זה פרש"י במובן מליני שצ"ה שחל להיות שבת מוקיפין צ' פרשיות צפרשת וה' פקד את שרה כדי שיצאו ג' פרשיות במכות זו לזו ונרמזים על ג' עיקרים אלו. א' ציום הגמול את יחאק. ב' כי צילחק יקרא לך זרע. ג' כי שמע ה' אל קול הנער צאשר הוא שם. א' מליחוח הש"י נרמז צאומרו כי שמע ה' צקול הנער יאמר צאשר הוא שם. הוא היינו הקצ"ה ר"ל צאשר הקצ"ה מלוי לכל קוראיו ושם היא מלוי צכל העוקם אהר יזכירו שמו יח' לפיכך שמע גם צקול הנער אף אם לא היה הנער הגון לכך. ב' הגמול והעונש זה"ש ציום הגמול את יחאק ודרשו רבותיו ז"ל ציום הגמול לטון גמול וכן אמרו רז"ל צמסכת פסחים לעתיד יעשה הק"צ משה ללדיקים ציום שיגמול חסד עם זרעו של יחאק נמלא צאומרו ציום הגמול מורה על הגמול האחרון. א' החורה זה"ש כי צילחק יקרא לך זרע ואין זרע אלא תורה כמו שדרש ר' עקיבא לנוד תורה צילדותו ילמוד גם צוקנות שגאמר צצוקר זרע זרעך וגומר וכן אמר שלמה ותצוהם מכסף צמסר :

הדרן רב הוא שכבר אמרנו שהשופר יש צו כוונות כוללות ונכללם לכקיל את כל ישראל שיהיו צאגודה אחת כמאמר צמאמר ר"צ ע"ש וכן השבת מיוחד לזה כמ"ס ויקהל

יהיה וצומן שהוא שבת זכרון חרועה יהיה לכם דסיינו מוכידין אבל לא חוקעין עכ"ל. ע"ה שיש צמאמר מן הקוסי שלא פסיצ לכם רצ כהנא על קוסיית ממה נפסך ששאלוהו ואימא איפכא ומה ראית :

אם שניתת יום השבת יש צה אוחן הקודות הרעוזה צענין החקיעות א"כ יפה אמרו צמקדש דוקא חוקעין אבל לא צמד"ה לפי צצמקדש צטלה שניתת הסבת מלד הקצנות הקריצים צו ואם כן שם לריכין לשופר מה שאין כן צמד"ה :

הקדמת ענין זה הוא מוצאר שהשבת יש לו כמה כוונות כוללו ענינים נפלאים בעומדים צרמו של עולם. ואוחן כוונות עלמם נרמזים גם צחקיעות השופר כי מעלם הטעם הזה זאת לפנים צישראל כי צכל ערצ שבת היו חוקעין ג' תקיעות להשצית את העם ממלאכה כנודע וזה לפי שהשופר והשציתה ענין אחד לכם זה מלינו צדנדי ר"ש צן יומי שדרש ססוק יום תרועה יהיה לכם ועשיחם עולם וגומר היינו צמקוס עשיית העולה וזהו צמקדש שצטלה השציתה שם שהרי הקצנות קריצים שם ואם כן לע"לם יום תרועה יהיה לכם אפי' שבת. ותיכרן זה רמז להם רצ כהנא נאמר כאן יום תרועה יהיה לכם והסמין הענין לאמרו ועשיחם עולה ונאמר להלן צצחון זכרון תרועה מקרא קודש כל מלאכת עבודה לא חעשו והקצחם אשה הרי שצפסוק זה הסמין מלאמר והקצחם אל התרועה ואלרצה היה לו לסמין מלאמר כל מלאכת עבודה לא חעשו אל התרועה אלא שכלן צמד"ה הוא מדבר מקוס שצונתין שבת לעולם לפיכך אין צו תקיעה לפי שהשציתה עומדת צמקומי ונפי פנסם הוא מדבר צמקדש מקוס עשיית הקצנות והוא צטול השציתה ושם לעולם יום תרועה יהיה לכם לפיכך הזכיר כאן ועשיחם עולה עשייה הוא פעולה ממש. ולהלן לא הזכיר לשון עשייה כי אם והקצחם אשה רמז למדינה שאין צו עשיית הקצנות צפעל ממש כי אם החסלה העומדת צוקם קצנן כי על ידה יתקצרו אל השכינה כ"ה קרוב ה' לכל קוראיו והמשכיל יצין. ולכך נאמר ותקעם צחוצחות על עולוחיכם וגו' כי צמקוס הקצנת הקצנות לעולם חחקעו צין צטול צין שבת וק"ל. וזה הדרך שאמרו שרל הסודות הנרמזים צחקיעות השופר נרמזים גם שצניתת השבת דבר זה יפורש בג' דרכים :

הדרן דא' הוא צהיות שכבר הזכרנו צמאמר ר"ג צשם צעל העקרים כי יקודי הדת מלויית צשלמה עקרים והם מליאת האל יח'. ותורה מן השמים. והשגחה לשכר ועונש העומין צשלש אלה הרי הוא שלם צכל חלקי הדת. והשופר נרמז לשלשתן. א' מליאת האל יתברך אמרנו למעלה צמאמר ר"ג וצמאמר ר"ד ששופר

העתקה אגרת מק"ק פרישיסחא .

זס א' תכזא תקפ"ז פה פרישיסחא .

החיים והשלום והשמחה לכבוד יד"צ ולבני הרב הגאון החרוף המפורסם החכם השלם שמו נודע בשערים כבוד שמו מו"ה אלכסנדר זיסקינד נ"י .

אחר שזה שנים עד ביאת גואל אשד כבוד תורתו שוכן בתוך חדרי לבני ורעי במצפוני מורשי רעיוני . אדברה אליו הפעם כמו אל לבי . **כתיב בתוך עמי אנכי יושבת וכתיב מרחוק ה' נראה לי וזה סוד ראש השנה** . השמחה והדאגה מסותרת בפחד , יזכה ה' להיות לו שניהם יחד . הבינה תגדל מהמעשה כי המעשה רז והבינה אור ושניהם דומים . וברוך ה' שהחיינו וקימנו שיעלה זכרונינו לפני אדון כל אולי חנונים נהי' להוציאנו מאפילה לאורה בעזה"י לא נשכח כבוד תורתו מלבינו ומלב אנשי חברתינו לזכרון לטובה זה' ברחמי יתן לו שמחה וחיים וכתיבה וחתימה טובה לו ולאנשי ביתו ולכל עירו . כ"ד נפשו ולבנו המגעגע באהבה **שמחה בונם** .

גם אנחנו אוהבים ורעים דורשים שלומו הטוב באהבה ויקיים בו ברכת רבינו שי' ונוכה לשמוע ממנו בשורות טובות ולשמוח אתו יחד תמיד כנפשו וכנפש ידיו . הק' יצחק מוזאריק . הק' יצחק מאיר . הק' מנחם מענדיל מטאמשוב . מאיר קוואלער . ר' יעקב ווארקער ור' שלמה זאלישינער מרמזים שלומו עברו והטה בתוך התפילה .

גם אנכי הצעיר פורס בשלומו הטוב ומבקש אנכי ממנו אשר המכתב הלז יצפון אתו ויוביל אותו אי"ה בעת נסעו לכאן ואז שנינו יחד נלמוד אותו שיעור בעיון .

דברי ידיו אוהבו הק' אברהם מישה .

אגרת מה שהשיב מרן להגאון הצדיק ר' אליעזר חרל"פ ז"ל על מכתבו הארוך ששלח לו מאיזה ניירות שערך אליו :

שלום טובה וברכה תכוא אל כבוד מרן גו' הרב הגאון מו"ה אליעזר צבי הירש חרל"פ נ"י אבד"ק שצוצין יצ"ו

את קולו קול עז חוצב להבות אש בין אנכי אש יתהלך . אזני שמעה ותיבן לה תוכחת מגולה וגו' . ונאמנים פצעי אוהב ה' ותוה"ק . יהלמני צדיק חרפה כהנה וכהנה . ירעתי כי לא מקנאה ושנאה ידבר רק מתוך רשפי אש יה אשר בקרבו ואהבת תמים דעים בשלחבת זה . חכמתו ויראתו וגדולת למודו שמעה אזני מפי כבוד אוצר בלום בנסתר ונגלה וגו' מו"ה יצחק מלובלין זלה"ה . ומה גם מכבוד מרן הרב הגאון מו"ה יצחק יהודי זלה"ה . כמעט לא זו מחבבו ותמיד תהלתו בפיו היה . ע"כ פקודתו שמרה רוחי ואולי אונל רבות עשיתי ואעשה למען קדושת שמו ית' . ואהבתו כלבי ועל כל פשעים תכסה אהבה ישלם לפר ולתורתו

דברי שמחה בונם כמו"ה צ"ה זלה"ה .

כולל כל השנה כמו שהראש כולל כל הגוף. וכמו שיש ג' רגלים בשנה חג המצות יציאת מצרים. אחר כך קבלת התורה. אחר כך גמר התיקון בסוכות זמן שמחתינו. והוא תהלוכות כל העולם. שמקודם היה ב' אלפים תהו¹⁰. אחר כך זכו בני ישראל לב' אלפים תורה. ואחר כך ב' אלפים ימות המשיח. וכל זה מתחדש בכל שנה. וכל זה מתחדש גם כן ביום ראש השנה מתחלה בכסה וצריכין לעורר על ידי תקיעת שופר זכות התורה. ובסוף היום אכלו משמנים חרות ה' היא מעוזכם (נחמיה ח, י):

[תרג"א]

זכרנו לחיים וכתבנו בספר החיים¹. כי הנה ראש השנה בחינת יראה. אבל צריכין לראות שלא להיות יראה רק מעונש. אך יראה ה' לחיים (משלי יט, כג). פירוש שיהיה עיקר היראה שלא יהיו נדחין מעץ החיים שהיא התורה². ועל זה עיקר הבקשה להיות נדבקי בתורה. ונקרא ספר החיים שיהיה החיים מבורר בלי פסולת:

בפסוק (תהלים פא, ד) תקעו כו' בכסה ליום חגיגנו. כי הנה בכל שלש רגלים יש מצות ראייה במקדש³. ובראש השנה הוא ראייה מרחוק. שעל ידי השופר אמרו חז"ל⁴ כיון דלזכרון קאתי בלפנים דמי. ולכן רמזו שבראש השנה הוא בחינת יראה (ירמיהו לא, ג) מרחוק ה' נראה לי. ולכן ראייה זו הוא בבחינת עקידת יצחק. כמו שכתוב (בראשית כב, יד) היום בהר ה' יראה. רמז לזכות לראייה מרחוק. ולכן אפילו בזמן הזה שאין לנו בית

בפסוק (דברים לב, ז) זכור ימות עולם. שמעתי מפי מו"ז ז"ל⁵ כי בכל שנה יורד בינה ודעת. ועל זה נאמר (שם) בינו שנות דור ודור. ויתכן לפרש זכור ימות עולם על ימי המעשה שבכל שבת מתחדשין ימי המעשה שלהבא. וכמו שכתוב (שמות כ, ח) זכור את יום השבת. וזהו זכור ימות עולם. ביני⁶ הוא ראש השנה ועשרת ימי תשובה שבהם מתחדשין ימי השנה. ונראה שהשבת הוא בבחינת צדיקים. ועשרת ימי תשובה בחינת בעלי תשובה. דכתיב (בראשית א, לא) וירא אלקים את כל אשר עשה כו'. וזה היה בערב שבת כששב אדם הראשון⁷. ויתכן לפרש כל אשר עשה לרבות עשרה דברים שנבראו בערב שבת בין השמשות⁸. ונראה שהמה תיקונים גם על אחר החטא. שמכל אלה הדברים נשאר רמז גם אחר החטא. ואילו של אברהם יוכיח. וכמו שיש בזמן עשרת ימי תשובה כמו כן יש בעולם עשרה דברים. ובאמת בנין העולם בז' ימים. וההנהגה בעשרת ימי תשובה היא למעלה מהנהגת הטבע מג' ראשים על ז' הימים. ובערב שבת בין השמשות על ידי התשובה שעשה אדם הראשון ניתקן הדרך של בעלי תשובה בתוספות מעלה בבחינת עשרה וכדאיתא בזוהר הקדוש⁹ כי בעלי תשובה מתקנין ברגעא חדא ע"ש בפרשת וירא. לכן בשעה אחת ניתקן אלה העשרה. אשר הם יותר ממה שניתקן בכל ימי המעשה. וכמו כן לעולם באלה העשרה ימים יכולין לתקן יותר מבכל ימות השנה. ויום ראש השנה

¹⁰ סנהדרין צו ע"א.

¹ הוספה לתפילת העמידה לימים נוראים.

² "ואין עץ חיים אלא תורה, שנאמר: 'עץ חיים היא למחויקים בה...' (ברכות לב ע"ב).

³ עין שמות כג, יז; לד, כג.

⁴ "שופר נמי מבחוץ? כיון דלזכרון הוא – ככפנים דמי" (ר"ה כו ע"א).

⁵ חידושי הר"ם, האזינו ד"ה 'בינו שנות', עין שנת תרמ"ט הערה 22.

⁶ אולי צ"ל 'בינו'.

⁷ פסיקתא רבתי מו, ד"ה 'זה היום'; פסיקתא דרב כהנא כד, ד"ה 'מה כתיב'; פרקי דר"א, יט.

⁸ אבות פ"ה מ"ו, ע"ש.

⁹ "... אלא בגין לאודעא דאפי' בשעתא דקב"ה יתיב בדינא על עלמא לא אשתני דהא יתיב בדינא על דא וברחמי על דא וכלא ברגעא חדא ובשעתא חדא..." (זוהר ח"א, קה ע"ב, ע"ש).

וכמו כן בני ישראל שמבקשין תן פחדך על כל מעשיך. ונ"ל כי ענין מתפלל בעד חבירו כו'. הוא כשחושש שנענש חבירו על ידו. כמו שהיה באברהם שנענש אבימלך על ידו. אבל בלאו הכי למה יתפלל בעד חבירו קודם כיון שצריך לאותו דבר. וכזה הוא בדברינו הנ"ל שבני ישראל חוששין שעל ידיהם נדחו האומות ומתפללין עליהם והם נענין תחלה. וזה שאמרו ז"ל¹¹ אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם. על ידי שמתפללין בלב שלם שיחול מלכותו יתברך על כל. זוכין אנו תחלה במלכות שמים:

ימי ראש השנה [תרנ"ב]

בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים¹. אמר אמו² ז"ל² כי נקודה הפנימית אות ברית קודש יש לה חירות מערלה אשר סובבת אותה. ונראה כי הענין הוא כמו שהקב"ה מגלה השגחתו יתברך בזה היום שכל באי העולם עוברין לפניו³. כמו כן בנפש האדם מתגלה הארת הנשמה. ואמרו חז"ל⁴ הנשמה נדמית להקב"ה מה הקב"ה יושב בחדרי חדרים כו' מה הקב"ה זן עולם כולו כן הנשמה זנה הגוף. ובילקוט⁵ גורס הקב"ה דן העולם והנשמה הגוף. לכן בימים האלו כמו שהקב"ה דן העולם. כך צריך כל בעל נפש להשגיח ולדון את הגוף ביותר מכל ימי השנה. בפרט בני ישראל שיש להם חלק אלקות כמו שכתוב (שמות כ, ה) אנכי ה' אלקיך. לכן כפי מה שנעשה למעלה מתעורר בנפש איש הישראלי. ועל זה כתיב (במדבר כג, כא) ותרועת מלך בו כי מרגישין ודבקיין ברצון עליון אשר מתגלה

המקדש ובכל רגל נחסר לנו מצות הראיה ועתה בחג של ראש השנה יש לנו גם עתה בחינת כלפנים דמי:

מצות שופר. כי הקול קול יעקב (בראשית כו, כב). התורה שהוא ירושה לנו⁵. אבל על ידי החטאים נתקלקל ונתעקם הקול. ועל ידי תשובה יכולין לעורר הקול פנימי שנמצא בנפשות בני ישראל. וזה שכתוב⁶ כל הקולות כשרין בשופר שעל ידי התשובה מתכשרין כל הקולות וחוזרין להיות קול פשוט ישר. וזהו הרמז⁷ פשוטה לפניה ולאחריה ובאמצע שברים תרועה שאיננו קול ישר. כי ראשיתן ואחריתן של בני ישראל הוא טוב. ובקבלת התורה זכו בני ישראל לקול ישר ושלם. ולעתיד גם כן טוב אחרית דבר מראשיתו (קהלת ז, ח). והזמן שבנתיים. אף על פי שחטאנו. על ידי תשובה מתקנים החטאים ומתבטל קול נשבר שבאמצע לקול פשוט שלפניה ואחריה. והרמז⁸ איסורא ברובא בטל. וזהו התרועה שמתבטלת אל קול פשוט כנ"ל. והזכותים שיש לבני ישראל מרובין על החטאים וחד בתרי בטל כנ"ל:

בנוסח התפלה תן פחדך הוא בירור מלכותו יתברך על כל העולם. ותן כבוד מיוחד רק לבני ישראל שהוא דרך התורה אין כבוד אלא תורה⁹. ועתה בעונותינו הרבים בגוים אין תורה (איכה ב, ט) צריכין מקודם לבקש על תיקון מלכות שמים. ויקוים בנו כמו שכתבו חז"ל¹⁰ המתפלל בעד חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחלה דכתיב (בראשית כ, יז) ויתפלל אברהם כו' וה'פקד את שרה כו' (שם כא, א).

² עיין חידושי הרי"ם, ראש השנה ד"ה 'איתא בראש השנה'.

³ ר"ה פ"א מ"ב, עיין שנת תרמ"א הערה 7.

⁴ "הני חמשה 'ברכי נפשי' כנגד מי אמרן דוד? לא אמרן אלא כנגד הקב"ה וכנגד נשמה... מה הקדוש ברוך הוא זן את כל העולם כלו אף נשמה זנה את כל הגוף... מה הקב"ה יושב בחדרי חדרים אף נשמה יושבת בחדרי חדרים" (ברכות י ע"א).

⁵ עיין ילקוט ח"א, תתנז, ואולי היתה לרבינו גרסה אחרת בילקוט ש.

⁵ "תורה צוה לנו משה, מורשה קהילת יעקב" – מורשה היא לכל ישראל מששת ימי בראשית" (סנהדרין צא ע"ב).

⁶ ר"ה כו ע"ב.

⁷ עפ"י ר"ה לג ע"ב.

⁸ עיין זבחים עב ע"א; חולין צח ע"ב.

⁹ אבות פ"ו מ"ג.

¹⁰ ב"ק צב ע"א.

¹¹ ר"ה לד ע"ב.

¹ ר"ה י ע"ב.

הלכות קטנה הנל תיבות מוזמור לתודה נמי מורה מקום הוא לו ואינם מן הפסוק והתחלת המוזמור מן הרישו ודויק וע"ש כדברי מהרי"ל הנ"ל ברובא סי' שי"ט צדיני ברכות בשם הרי"א ליהוה ע"ש ומ"ש ברש"י כאן דמפסוק וידבר ד' אל משה לאמר איך ללמוד כלום הערות בכללים שלי מפסחים מ"ב א' לאמר לא נאמר כו' והארכתי ע"ש צור:

שם ראשון שקרא כו' שני שקרא כו', כי ממאי דמייתי לקמן הך דרי' פפא איקלט כו' משמע דבא לומר דלפי האמת ראשון מכולם וכן משמע גם ממה שהביא הרי"ף הך דרי' פפא ודויק וע"י שרי' הראש כלל ה' אות ג' ע"ש:

שם ר' פפא איקלט לבי כנישתא דאבי גוברא, כי כלשון זה ענינה כ"ו א':

כ"ב א' תורה אין כ' וגם יש להם לחשוב כו', כי ע"י שרי' הלכות קטנות מ"ב סי' רנ"ו:

שם ב' הא והא גרמא ל"י, כי כזה חוס' עירובין נ"ד ב' ד"ה טו לו ו' ו' חוס' בימ' ל' ב' ד"ה לא חרבה, ח"א למהרש"א הוריות י"ד ב' ד"ה הם שנתכוונו לשם מלוא, חוס' עירובין ס"ג א' ד"ה מביא, חוס' פסחים ק"ג א' ד"ה אמר, רש"ים ב"ב פ"ט א' ד"ה נפקא ל"י קרנא בעיני:

שם חודיה ואיבעית אימא כו' כי ובסוף קאמר ואיבעית אין אכור מדרבנן, כי א"ע דמייתי רק מדטולא וטולא לא אכרה תורה אמר מי' לשון זה משמע דא"ע מדרבנן שרי' ע"י חידושי רמב"ן שבת י"ג א' דכ' אהך ואמר החס לא אכרה תורה אלא קורבה של ג"ע בלבד וז"ל ופי' לא אכרה תורה לומר שהיא מותר כדאמר' בעלמא לא אכרה תורה אלא פישוט ידים ורגלים ולא אכרה תורה אלא דמות ד' פנים בדהי' דהיינו לומר דשרי' וכן אימאר החס כל כי האי ריביתא ליכול לא אכרה תורה אלא ריבית הבאה מלוא למלוא עכ"ל:

כ"ג א' הכל עולין למנין בכמה ואפי' קמן ואפי' חשה, כי ע"י שרי' שבות עקב חלוי' סי' מ':

שם חודיה כוון כי והא שקב מולוין כו', כי ע"י שרי' מהר"ם בר' ברוך סי' רנ"ג:

שם ב' אין פורסין כו', כי ל"ט מדוע לא תמי נמי במשנה הך דב"ב י"ב ב' אין פוחתין בכלה פחות מעשרה והך דסנהדרין ע"ד ב' דאין קידוש השם בפחות מעשרה והך דשם ע' ב' אין עולין בעיבור החודש פחות מעשרה והך דברכות י"ד ב' ונריך לאודווי קמי' עשרה:

שם פורסין, כי ע"י רש"י וע"י כל צו סי' י"א כ' פי' פורסין מזכרין כדכתי' כי הוא יצרך הוצא ותרנס יונתן יפרוס על דיבחה עכ"ל:

שם ואין עשאין את כפיהם, כי ע"י מהרי"ל ה' שופר וז"ל תקיעת שופר אי' מניין כי זה הכלל כל דבר דחוריתא אי' מנין עכ"ל וז"ע דש"תא כפיה נמי דחוריתא ונריך עשרה:

שם רש"י ד"ה לאו אורח ארמא כ' דאיכ מה הנחה למרובין כי משלשן הגמ' ברכות ס"ז ב' אי' מה הנחה לכשרים:

כ"ד ב' הרבה לפו לדרוש במרכבה כו', כי הייט שלפו בהתבוננת דעתם ולא בראיית העין חמש וכו' בהצניעה ס"ו א' נוטה הייתי בין מים הטלוינים למים המתחממים כו' וברש"י מתבונן הייתי:

שם כ"ו שאבוקה בידי בני אדם רואין אותי ומצילין אותי כו', כי כזה בשבת קכ"ח ב' אי' חובי' מיתבא דשפא סבא א' איכא מידי חזיא חכרתה ועבדה ל':

שם חפשי שהעם מתחלפין בו, כי ע"י שרי' למח' דק' סי' ר':

שם א"ל ריח לריש בר רבי אלמלי חשה לי כו', כי ע"י שרי' חיים חיים חלוי' סי' י"ב:

שם ב' ומחו, כי לפי פירש"י נ"ל ומחי ביו"ד לבסוף:
שם תורה ור"י כ' ולא אמו חרי' דרבנן ומפיק חד דרבנן, כי ע"י שרי' הלכות קטנות מ"ב סי' רמ"ז:

כ"א א' עד שתתן החמה, כי ע"י רש"י כאן וע"י רש"י ענינה כ"ה ב' ד"ה קודם הן החמה לא יעלימו דמשמע דקודם הן החמה אינו יום גמור עדיין ומשי' לבני ענינה דרבנן מקלינן למיחשב שלא חל עדיין החטיות דחלותו הוא ביום עשיה:

שם ב' כל הלילה כשר לקצירת העומר כו', כי ב' הרי"ף לקצירת העומר ולספירת העומר וק"ק מדוע לא מני נמי לקצירת המגילה והיינו קצירת דלילה כי היכי דמני כל היום כשר לקצירת המגילה והיינו קצירת דימחא ולפמ"ש הנוב"י חלוי' סי' מ"א דרק קצירת דימחא הוא מ"ש דרבני קבלה משאיכ' דלילה הוא דרבנן גרידא ע"ש י"ל דחלוי'תא קתני ודרבנן לא קתני ודימחא דחלוי'תא חשיבא דדיק כד"ה דמין ופסלה המוספין דדרבנא אגב מוספין ע"י כי פשוט:

שם חודיה כל כ' אכל לשופר ולולב יש ע"י, כי דבריהם צ"כ"ס ביאור דשופר הא אינו מלוא דמקדש כלל ומה שייך לומר חלוי'תא יח"ד שיבנה אולי משום דכיון דלזכרון אחי כפנים דמי' ע"י ר"ה כ"ו א' ע"כ יש להספיל שיהי' הפנים כפוטל או משום דבמקדש ה"י התקיעה עם חלוצרות ע"י ר"ה כ"ו ב' וכ"ז א' ושייך להספיל יח"ד שיבנה ביהמ"ק ותקוים המלוא בשלימות יוחר עם חלוצרות וכש"מ ראשית בכורים ח"ב סי' ב' כי דס"ל לחוס' דכאן כרי"ף דגם בזה"ל חוקטין צ"ב הגדול שבדור בשבת וסבירא לכו דהוא רק זכר למקדש שהיו חוקטין בו בשבת ונריך להוסף דסבירא לכו דכל עיקר תקנת ריב"ז משתדב ביהמ"ק שיהו חוקטין בכל מקום שיש בו צ"ד הוא משום זכר למקדש ומ"ש החוס' לולב כוונתם פשוטה אלוכל כל שבעה דהוא רק זכר למקדש וכ"כ גם כס' ראשית בכורים שם:

כ"א א' תומד ויושב, כי ע"י שרי' חיים חלוי'תא סי' נ"א קוש' מדוע קורין יושב הא יש חיוב הלל בפורים רק דקצירתה זו היא הלילא כמבואר לעיל י"ד א' והלל הא נריך להאמר משומד כמבואר בחלוי'תא סי' תכ"ב ע"ש וע"י לעיל ד' א' חודיה חייב דקצירת המגילה דיום עיקר וי"ל ג"כ העטם דכיון דיש גם חיוב הלל בפורים והלל זמנו רק ביום כדלעיל כ' ב' וע"כ קצירת המגילה דיום עדיפא דיש בה פי' שנים מגילה והלל דקצירתה זו היא הלילא ומשאיכ' דלילה דהיא מלוא מגילה לבד דאין זמן הלל בלילה וע"י בחיים שם דהעיר דאין אומרים הלל בליל פסח הא הלל צמי' יום כ"ל וכן דן שם להיות ברכת הודאה לריבה להיות ג"כ ביום דווקא לפמ"ש הא"י רבה דלריבה להיות משומד משום דנקרא הלל וכמ"ש ובמושב זקנים יהללוהו והלל בני משומד ע"ש וע"י רוקח סי' ר"ל כי ראייתא אח' רבי שלא קרא הלל דריח עם הציבור וקרא מעלמו מיושב בשעת קצירת החורה עכ"ל ומבואר דעתו דלא בעי' משומד בקצירת הלל:

שם ב' וידבר טולה מן המניין, כי ע"י שרי' הלכות קטנות סי' ס"ט שאלה מי שקיבל עליו לקרות כמה פסוקים של חגלים בכל יום אם יעלה לו (פסוק) למנחם מוזמור לדוד וכן כל כיוולא חשונה מסתברא דלא עלה לו מן התשבון שראינו חבלה לדוד ארומתך החמיל האלפא ביהא בארומתך אי' חבלה לדוד אינו מכלל המוזמור דמורה הוא לו עכ"ל ויש לספיקו קת' דמין לכה דכאן דפסוק וידבר ד' אל משה לאמר ג"כ אינו גוף הפירשה והתאמר כמובן וע"י מהרי"ל בסדר חפלות של פסח דנ"ב ע"י דפוס ווארשא וז"ל יש מקומות אין אומרים בפסח מוזמור לתודה דאין תודה נקבצת בפסח כו' ואט' טהגים לאומרו והמדקדק בדבר ידלג אותם שתי תיבות ומתחיל הרישו ל"י כו' עכ"ל ולדעיות דהא דכל פסוקא דלא פסקי' משה לא פסקין ל"י ה"ה בכטובים אי' לכאורה אי' ל"ג מוזמור לתודה ולהתחיל הרישו ואל"ס

"וכל אדם לא יהיה באהל מועד"...

בליל שבת, כשמגיעים הביתה, פותחים ואומרים: "שלום עליכם מלאכי השרת מלאכי עליון וכו', בואכם לשלום... ברכוני לשלום"... ומסיימים: "צאתכם לשלום מלאכי השלום וכו'". והפלא הוא: מדוע אומרים למלאכים לעזוב? מדוע שלא יישארו, האם הם מפריעים לנו?

שאלה זו נשאל מרן החפץ חיים זצ"ל, והוא ענה שאומרים "שלום עליכם" למלאכים של שבת, ו"צאתכם לשלום" למלאכים של ימות החול. כעין מה שהיה בסולם של יעקב אבינו, שהמלאכים של חו"ל עזבו והמלאכים של א"י באו.

ולי יש אופן אחר ליישב את הקושיא.

בבית המקדש, כאשר הכהן היה עובד במזבח החיצון, לא נאסר על אנשים אחרים להימצא שם באותה שם. אך כאשר הוא נכנס לעבוד עבודה בפנים, בתוך הבית, מצוה התורה: "וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקדש עד צאתו" (ויקרא טז, יז), וחז"ל במדרש (ויק"ר פכ"א, יב) הוסיפו: "אפילו אותם שכתוב בהן 'פניהם פני אדם'", כלומר אפילו למלאכים אסור היה להיות שם בעת עבודת הכהן.

מדוע?

משום שזהו רגע של ייחוד בין הקב"ה לישראל עם קרובו, רגע של קשר שנדרשת בו פרטיות מושלמת. לכן, אפילו המלאכים, עם כל הכבוד לגדלותם ולקדושתם, צריכים לעזוב את המקום!

בצאתנו מבית הכנסת בליל שבת, מלווים אותנו המלאכים לבתינו, שם אנו מוצאים שולחן שבת ערוך ומוכן. אנו נעמדים ואומרים למלאכים: "שלום עליכם מלאכי השרת מלאכי עליון... בואכם לשלום"... וגם "ברכוני לשלום".

ואז כביכול אומרים להם: רבותי המלאכים, אנו עומדים כעת לקדש על היין ולגשת לסעודת השבת שהיא "סעודתא דעתיקא קדישא".

בסעודה הזו - "וכל אדם לא יהיה באוהל מועד", לכן "צאתכם לשלום מלאכי השלום" - עליכם לעזוב כעת, כי זהו רגע של ייחוד בין השי"ת לעמו ישראל, ובקדושה זו אפילו מלאכים אינם יכולים להיות שותפים!

ד. ההנהגה המעשית בשבת

יום שיש למלאו בתוכן

עתה עלינו להתבונן: הבנה נפלאה זו, ששבת קודש היא בחינת בית המקדש, היכן היא באה לידי ביטוי בעולם המעשה שלנו.

והנה, רבים מאתנו תוהים ואינם מבינים מהי העבודה המוטלת עלינו בשבת, מה עלינו לעשות בדיוק במשך כל היום הקדוש הזה. ובאמת, בחורף, כשהיום קצר, הבעיה פחות מורגשת, אבל בקיץ, כשאחה"צ ארוך, מתגלה הבעיה במלוא חריפותה. הילדים משועממים ואיננו יודעים בדיוק במה להעסיק אותם [וגם את עצמנו...].

אחת הסתירות בשבת היא, שמצד אחד שבת היא היום הגדול והנפלא מכל הימים, ומצד שני, אין מצוה בתורה שיכולה להיות כל כך מרוקנת מקדושה כמו שבת קודש. ודוקא אצל בני תורה, שבמשך כל ימות השבוע לומדים, בשבת ישנה לפעמים ריקנות מסויימת. הולכים לבקר זה את זה, אוכלים וישנים כמה שעות, והיום מתבזבז. היו"ט - מטבעו מלא קדושה, אך שבת קודש מטבעה עלולה להיות ריקנית, אם לא ממלאים אותה בתוכן.

ששת ימי המעשה הם ימים של איכות. אדם יוצא לעבודה, אברך הולך לכולל ואשה יוצאת ללמד. אך שבת בהגדרתה היא לכאורה יום ריקני. לא עובדים, לא לומדים, לא עושים דבר. אם ממלאים אותה בקדושה - היא הגדולה והקדושה ביותר מכל הימים. אם משאירים אותה ריקנית - כך בדיוק היא נראית!

מהי באמת העבודה המיוחדת ליום השבת?